

4. Lektion (meriən ti: buən ម៉ែរឿន ទី ៤)

Wir beginnen mit einem Familienporträt des Lehrers (kru:bangriən) Sok. (Nach *Filippi*, Unit 1, p.76) Vgl. unsere Lektion II, S.6

1. លោក សុខ ជា គ្រូបង្រៀន នៅ សាលា វត្តកោះ
2. គាត់ ជា មនុស្ស ល្អ ណាស់
3. គាត់ រស់ នៅ ក្នុង ក្រសួង ធំ មួយ
4. នៅ ក្នុង ក្រសួង គាត់ មាន ឪពុក (II,9) គាត់ ម្តាយ គាត់ ប្រពន្ធ គាត់ និង កូន គាត់ ពីរ ទៀត - កូន ប្រុស មួយ និង កូន ស្រី មួយ
5. ឆ្នាំ នេះ គាត់ មាន អាយុ ៣៣ ឆ្នាំ
6. ប្រពន្ធ គាត់ មាន អាយុ ២៩ (29) ឆ្នាំ
7. កូន ច្បង (cjbḡ, spr. chba:ng, *älter*) គាត់ មាន អាយុ ១១ (11) ឆ្នាំ
8. កូន ពៅ (BO, spr. pɔⁱ oder pöⁱ, *jünger*) ៩ (9) ឆ្នាំ
9. គាត់ ជា កូន ល្អ
10. ជា ថ្មី (p^oday) ល្អ និង ជា ឪពុក ល្អ
11. គាត់ ស្រឡាញ់ (sjrLaJä) គ្រូសារ គាត់ ណាស់

Erklärungen:

Lektion 4 wäre: meriən buən, 4. Lektion ist meriən ti: buən. In ម៉ែរឿន fällt auf, dass „em“ statt „me“ geschrieben wird; wir schreiben aber mit den Tasten m+e. Der von ៀ (iə) eingeklammerte Konsonant, hier វ (ro), wird zuerst gelesen: riə (oder ri:°).

(Auch in kru:bangriən erscheint die i-Klammer ៀ, die hier aber -ngr- einschließt.)

Der Punkt hinter der 4 wird durch ទី (ti:) vor der 4 ersetzt. So bildet man allgemein die **Ordinalzahlen** (Ordnunszahlen) in Khmer. Tasten: merün TI 4. Vgl. II,S.6

1. lo:k sək Cia kru:bangriən noⁱ sala: voatkaH. Der Name der Schule klingt entfernt wie Wodka. **Tasten:** lok sux Ca KjrUbgjrün nO sala vtjdkoH

Herr Sok ist Lehrer an der Schule Vatkah. (វត្ត Vat = Tempel, Pagode; កោះ kah = Insel)

2. koat Cia mənuh l^o: na(H). mənuh = *Mann, Mensch*; l^o: = *gut*; na(H) (spr. nə mit sehr kurzem a) = *sehr*. **Tasten:** Katä Ca mnusjsljG Nasä. Die beiden End-s (ស) werden durch h(H) ersetzt. Wie in សិស្ស s^h Student haben wir auch in មនុស្ស mənuh *Mann* ein ស mit dem Subscript ្ស sa:, das keine Ähnlichkeit mit seinem “Urbild” ស hat.

Er ist ein sehr guter Mensch. Man spricht das Wort មនុស្ស មន្ត្រី auch als mnuh und schreibt es dann ម្តង.

3. រស់នៅ ruah n¹ leben, ក្នុង knong in, គ្រួសារ kruəsa: Familie, ធំ មួយ t^hom m^uaⁱ groß eine. Er lebt in einer großen Familie. (ruah ist auf Hebräisch Wind, Geist)

4. n¹ knong kruəsa: koat miən 'eupuk (II,9) koat/ m^oday koat/ prapun koat/nəng ko:n koat pi: tiət (noch)- ko:n prəh m^uoy nəng ko:n srai m^uoy. Zu 'm^oday koat' usw. siehe II,8

In der Familie hat er seinen Vater/seine Mutter/seine Frau/ und noch seine beiden Kinder - einen Sohn und eine Tochter.

5. chnam nih koat miⁿ 'ayu' samsəp (30) bay (3) chnam. 'ayu' Alter, ឆ្នាំ Jahr(e)

Tasten: qjnaM/neH/Katä/man/Gayu/qjnaM

In diesem Jahr hat er 33 Jahre (er hat ein Alter von 33 Jahren) Vgl. unten S.7

6. Seine Frau hat 29 Jahre. 20 = məp^həy = ២០; 9 = prambuən (5 + 4)

Wichtig ist die Formulierung: x hat (ein) Alter (von) y Jahren. Die 10er Zahlen werden wir unten besprechen.

7. ko:n chba:ng koat (sein älteres Kind) miⁿ 'ayu' dap (10) m^uoy (1) chnam

8. ko:n pöⁱ prambuən chnam das jüngere Kind 9 Jahre

9. Es ist ein gutes Kind. (l^o: gut)

10. Er ist (ein) guter Ehemann und er ist (ein) guter Vater.

11. koat sralaⁿ kruəsa: koat naH. lieben ស្រឡាញ់ Er liebt seine Familie sehr.

Zur Wiederholung der Aussprache ist folgende Seite zu empfehlen:

<http://www.bongthom.com/akonline/khmerphonetics.asp>

Einfache Sätze

1. Sam lebt in der Stadt. Sam ruah-n¹knong ti:- krong

ruah oder ruah-n¹ bedeuten wohnen, leben; knong ក្នុង in; ti:-krong Stadt

សំ រស់នៅ ក្នុង ទីក្រុង

2. Wir lieben den Frieden (សន្តិភាព san-di-pi-ap Frieden „Sundaypiep“).

yöng sralaⁿ san-di-pi-ap យើង ស្រឡាញ់ សន្តិភាព (Tasten: yög sjrLaJä snjdiPaB)

3. Ich treffe ihn. (ជួប cu:^ob treffen, គាត់ koat er, ihn) ខ្ញុំ ជួប (CYb) គាត់ (Katä)

4. Kinder gehen entlang der Straße. ក្មេង ៗ ដើរ តាម ផ្លូវ (Tasten: kjmeg shift2 dör tam pjlUv); kme:ng kme:ng daə(r) ta:m (entlang) pləi (Straße pjlUv ផ្លូវ)

Als **Frage:** gehen Kinder entlang der Straße? Hier setzen wir an den Anfang die Fragepartikel តើ taə (Tasten: tö) und ans Ende ឬទេ (spr. rü-te: , ឬ = ri: mit Taste: R)

oder nur ទេ te: → តើ ក្មេង ៗ ដើរ តាម ផ្លូវ ឬទេ (ទេ)?

Treffen Sie ihn? តើ លោក ជួប គាត់ ឬទេ (ទេ)? taə look cu:^ob koat rü-te: (te:)?

ក្រុង ៗ = kme:ng kme:ng (ៗ Taste „Shift 2“ oder Alt 6103, Lek Too). Die Taste „Shift 2“ liefert das Verdopplungszeichen *Lek Too*, mit dem ausgedrückt wird, dass das vor ៗ stehende Wort wiederholt werden soll. Man liest ក្រុង (Tasten: kjmeg) zweimal, also: kme:ng kme:ng *Kind Kind*)

Wie viel(e)?

Wieviele Kinder haben Sie? look miən ko:n (od. ko^un) pon-ma:n?

លោក មាន កូន ប៉ុន្មាន? (Der Herr hat Kinder wie viele?)

wie viel(e)? pon-ma:n ប៉ុន្មាន (Tasten: bÄunjman) steht meist hinter dem Wort, von dem man die Anzahl wissen will. Es wird sehr oft benutzt, und wir werden es anhand einiger Beispiele einüben. Notieren wir uns aber auch noch das Wörtchen ហើយ *haøy* (T.: höy; in II,7 sahen wir dieses Wort schon in der Form ha:ⁱ; die Schreibweise *haøy* trifft man oft an) *schon*, das fast wie die Begrüßungsformel *Hi!* ausgesprochen wird. Es wird nicht nur als **Vergangenheitspartikel** benutzt, es kann auch *und, und auch...* bedeuten.

Wie viele Jahre schon lernen Sie Khmer? taə (II,3) look riən piə-sa: k^hmae pon-ma:n chnam haøy? តើ លោក រៀន ភាសា ខ្មែរ ប៉ុន្មាន ឆ្នាំ ហើយ

(**Tasten:** tö lok rün Pasa xjmEr bÄunjman qjnM höy)

Beachte: Das Zeichen ̈ (Taste Ä) auf dem Konsonanten ប (ba:) in ប៉ុន្មាន verhärtet die Aussprache. Anstatt ba: wird pa: gesprochen, vgl. 5.5

Antwort: *Ich lerne ein/zwei Jahr(e) schon* (seit einem/zwei Jahr(en)). k^hñom riən m^uɔⁱ/pi: chnam haøy. ខ្ញុំ រៀន មួយ (ពីរ) ឆ្នាំ ហើយ ។ (=Punkt)

ba:n (können)

Bekannt ist uns das Wort **ba:n** បា ន („Bahn“, vgl. III,7), mit dem man gerne eine *vergangene* Handlung ausdrückt. Unser letzter Satz wäre damit: k^hñom riən ba:n m^uɔⁱ/pi: chnam. ខ្ញុំ រៀន បា ន មួយ / ពីរ ឆ្នាំ

ba:n kann aber auch *können* bedeuten, z.B. ich **kann** *Chinesisch* (cen) *schreiben*: k^hñom ba:n so:say 'ak-sə: cen. ខ្ញុំ បា ន សរសេរ អក្សរ ចិន ។

Wenn wir uns noch merken, dass *Stunde* mit maəng ម៉ោង (mÄog) wiedergegeben wird, so sind wir in der Lage zu sagen: *Ich lerne schon seit zwei/drei (bay) Stunden.*

ខ្ញុំ រៀន ពីរ/បី ម៉ោង ហើយ ។. Dies könnte die Antwort sein auf die Frage: *Was tust Du denn gerade?* Hier fehlt uns nur die Übersetzung von *gerade, eben, in diesem Augenblick ...* Auf Khmer sagt man: kəm-pung កំពុង (kMBUG). Also: taə lo:k kəm-pung t^hwö ey (*tun was* III,8) តើ លោក កំពុង ធ្វើ អី (Tasten: ...töjv GI). ('ey was wird meist 'ay oder 'aⁱ gesprochen. Es ist eine Abkürzung von 'away អ៊ី was.)

Weitere Beispiele zu *wie viel*

In Lektion III,S.7 hatten wir begonnen, ein Zimmer in einem Hotel zu mieten. Jetzt geht's ums Geld:

1. *Wie viel kostet (t^hlai) dieses Zimmer pro (k^hnong) Tag (Woche)?*
tae bontub nih thlai pon-ma:n k^hnong m^uɔⁱ tngay (III,7) ('a:-tət)
តើ បន្ទប់ នេះ ថ្លៃ (fjɿS) ប៉ុន្មាន ក្នុង មួយ ថ្ងៃ (fjgS) (អាទិត្យ)
Beachte: Ein Subkonsonant, der am Ende eines Wortes steht, z.B. ្យ, wird nicht ausgesprochen. Vgl. auch III,8 Arzt.
2. *Wieviele Tage möchten Sie hierbleiben?* tae look cang nɔⁱ tinih pon-ma:n tngay?
តើ លោក ចង់ នៅ ទីនេះ ប៉ុន្មាន ថ្ងៃ ? (12 Tage: dâp-pi: tngay, vgl. unten)
3. *Welches Alter haben Sie?* look miən 'ayu' ponma:n? លោក មាន អាយុ ប៉ុន្មាន ?
4. *Ich bin 78 Jahre alt.* k^hñom miən 'ayu' cətsap (70) prambay (8) chnam. ខ្ញុំ មាន អាយុ ចិតសិប ប្រាំបី ឆ្នាំ ។
Können Sie mir helfen? tae (ta:) neak cuəy k^hñom ba:n tee? តើ អ្នក ជួយ ខ្ញុំ បាន ទេ?

verstehen

Verstehen Sie mich, wenn (baə) ich Deutsch spreche? tae look yuəl tee, baə k^hñom ni'yiey allömang ? តើ លោក យល់ ទេ បើ ខ្ញុំ និយាយ អាល្លឺម៉ង់?

Ich verstehe kein Deutsch. k^hñom mən yuəl allömang tee. ខ្ញុំ មិន យល់ អាល្លឺម៉ង់ទេ

Merken:

Verstehst du? yuəl tee? យល់ ទេ?

(Ja), *ich verstehe.* yuəl. យល់

Ich verstehe ein bisschen. k^hñom s'dap ba:n tek-tek. ខ្ញុំ ស្តាប់ បាន តិច ៗ
vgl. <http://www.bongthom.com/akonline/PhrasesPageEK.asp> für little

Nein, ich verstehe nicht. mən yuəl tee. មិន យល់ ទេ

Es tut mir leid. som-to:h សុំទោស (vgl. som S.5)

Das macht nichts. mən-ey-tee មិនអីទេ

Danke. ɔkun អរគុណ

səm/som

Zwischen **səm** សុំ and **som** សូម besteht ein Unterschied. Mit **səm** bittet man um etwas, mit **som** bittet man um die Erlaubnis, etwas zu tun.

Beispiele:

Kann ich bitte etwas mehr Reis haben?

k^hñom **som** ba:y bəntəc (4.6) tiat (*mehr*), ba:n tee?

bəntec បន្តិច (bnjtɨc) *ein bisschen; noch etwas* = taem ថែម (f,E,m)

ខ្ញុំ សុំ បាយ បន្តិច ទៀត បាន តើ?

Darf ich bitte essen gehen? k^hñom **som** tōⁱ ñam ba:y, ba:n tee?

ខ្ញុំ សូម ទៅ ញ៉ាំ (2.4) បាយ បាន តើ?

Bitte eine Dose Kola. **səm** koka: m^uy kamɔŋg (Dose)

Bitte geben (’aɔy) (*Sie mir dieses Buch* (siəp^hɔⁱ). **səm** ’aɔy siəp^hɔⁱ nih.

(**Buch** klingt fast wie „see you boy“ und **geben** wie „ahoi!“)

Darf ich einen Augenblick ins Bad gehen? **som** tōⁱ (tōⁱ, teu, ..) bən-tup-tök m^uy p^hlā:t? (m^uy p^hlā:t = *einen Augenblick*)

Darf ich (es) zuerst einen Moment ansehen (gehen)? k^hñom som daə (*gehen*) mö:l (*ansehen*) m^uy p^hlā:t sən (*zuerst*) ba:n te: **ba:n te:** *kann ich, darf ich, ist es möglich...?*

Beispiele zu **səm** (oder so^um) in

<http://www.bongthom.com/akonline/phrasespageek.asp?pNum=2&WholeWord=&fSearchOn=-1>

verstehen wird mit yuəl übersetzt (= *begreifen*) oder mit sdap ba:n (= *hören können*)

k^hlah (*einige*)

Nachdem wir wissen, wie wir *wie viel* übersetzen, sollten wir auch noch erfahren, was *einige, welche ...* sind. Man sagt: k^hlah ខ្លះ (xjlH). I.Allg. steht **k^hlah** –optional- am

Ende eines Fragesatzes, z.B. *was möchtest du tun?* bə:ŋg cang t^hvö ey k^hlah? ប៉ង ចង់ ធ្វើ អី ខ្លះ ? (Wörtlich: du willst tun was einige? Oder: welches sind *einige* Dinge, die du tun willst?)

Meist dient **k^hlah** am Ende eines Fragesatzes nur der “Abfederung”, d.h eine Frage soll nicht hart klingen. In der folgenden Frage kann man „*einige*“ jedoch erkennen: *Welche Sprachen kannst du?* (In II,S.2 hatten wir ceH für *kennen, können* eingeführt.) taə nek

អ្នក (du) ចេH piəsa: away klah? (nek du sollte man wirklich nur bei guten Freunden anwenden.) តើ អ្នក ចេះ ភាសា អ្វី ខ្លះ ? (Tasten für ceH sind ceH !)

Sie finden auf der folgenden Seite manche Bausteine für einfache Dialoge. Vieles ist Ihnen bestimmt nicht mehr fremd!

<http://www.seasite.niu.edu/khmer/conversation/unit1/unit1.htm>

Noch Beispiele zu Verneinungen

Bei **Verneinungen** verwenden wir **mən .. tee:** , z.B. *er will nicht lernen* koat **mən** cang rian **tee** គាត់ មិន ចង់ រៀន ទេ Vgl. III,5

Ich kann nicht Khmer sprechen.

k^hñom **mən** ceH ni'yiey k^hmae **tee**, vgl. I,9 ខ្ញុំ មិន ចេះ និយាយ ខ្មែរ ទេ។

Die Sprache Khmer ist nicht leicht zu lernen. Sie ist sehr schwierig.

piəsa: k^hmae mən srual rian tee. bpi-ba:k naH. (bpi-ba:k *hart, schwierig*; denken Sie an “Zwie-back”) ភាសា ខ្មែរ មិន ស្រួល រៀន ទេ ; ពិបាក ណាស់។

Zur Information:

Das Khmer-Alphabet

Im folgenden Satz kommt der Ausdruck 'ak-sə: អក្សរ vor (Tasten: Gkjsr), mit dem das **Alphabet** bezeichnet wird. *Schreiben* ist sə:sey សរសេរ (Merkhilfe: „sorcer-y“)

(Die Khmer-Schrift, auch *akxaa khmae* genannt (“Khmer Buchstaben”), ist auch die offizielle Schrift Kambodschas. <http://www.unicode.org/versions/Unicode5.0.0/> , <http://www.omniglot.com/writing/khmer.htm>)

Können Sie das Khmer-Alphabet schreiben ? tae look ceH sə:sey 'ak-sə: k^hmae tee?
តើ លោក ចេះ សរសេរ អក្សរ ខ្មែរ ទេ?

Ja, ich (f) kann ein wenig schreiben. ca:h, k^hñom ceH sə:sey bən-tec.
ein bisschen bən-tec ប៉ុន្តិច

Die Zahlen auf Khmer

Die **Zahlen** und ihre Aussprache finden sie auf der Seite

http://www.seasite.niu.edu/khmer/writingsystem/numbernew/ordinal/ordinal_set.htm

(Auch gibt es Übungs-Applets.)

In <http://www.khmerlanguage.com/> gibt es unter “Numbers” ein Zahlenprogramm, mit dem Sie sich alle Zahlen zwischen 0 und 2147483647 anzeigen lassen können. (Es wird der Font EkreachV3 benutzt.)

Sehr gut ist auch <http://www.youtube.com/watch?v=wzbNs85k2Rk>

Wichtige Zahlen für den Alltag habe ich in der folgenden Tabelle zusammengestellt.

Zahlwert	Khmer	Wortform	Transkription
0	០	សូន្យ	so:n
1	១	មួយ	m ^u y
2	២	ពីរ	pi:
3	៣	បី	bay oder bey
4	៤	បួន	buən
5	៥	ប្រាំ	pram
6	៦	ប្រាំមួយ	pram- m ^u y
7	៧	ប្រាំពីរ	pram-pi:
8	៨	ប្រាំបី	pram-bay
9	៩	ប្រាំបួន	pram-buən
10	១០	ដប់	dâp (oder dap, a = geschlossenes a)
11	១១	ដប់មួយ	dâp-m ^u y
12	១២	ដប់ពីរ	dâp-pi:
13	១៣	ដប់បី	dâp-bay
14	១៤	ដប់បួន	dâp-buən
15	១៥	ដប់ប្រាំ	dâp-pram
16	១៦	ដប់ប្រាំមួយ	dâp- pram- m ^u y („10-5-1“)
17	១៧	ដប់ប្រាំពីរ	dâp- pram-pi:
18	១៨	ដប់ប្រាំបី	dâp- pram-bay
19	១៩	ដប់ប្រាំបួន	dâp- pram-buən
20	២០	ម្ភៃ	map ^h ay (auch mæp ^h e ⁱ u.ä.)
30	៣០	សាមសិប	samsəp
40	៤០	សែសិប	saesəp
50	៥០	ហាសិប	hasəp
60	៦០	ហុកសិប	hoksəp
70	៧០	ចិតសិប	cətsəp
80	៨០	ប៉ៃតសិប	paetsəp
90	៩០	កៅសិប	kausəp
100	១០០	មួយរយ	m ^u y rəy (ein hundert)

1000	១០០០	មួយពាន់	m ^u y poan (spr. poən)
10 000	១០ ០០០	មួយម៉ឺន	m ^u y mö:n (oder dap-poan) ម៉ឺន wurde mit EkreachV3 geschrieben
100 000	១០០ ០០០	មួយសែន	m ^u y saen
1 000 000	១ ០០០ ០០០	មួយលាន	m ^u y liən (eine Million)
Wie viele	<i>Jahre ist er alt?</i>		
koat miən	'ayu' pənma:n	c^hnam?	koat miən 'ayu' c ^h nam
		79	ចិតសិប ប្រាំបួន
		45	saesəp pram
		73	cətsəp bay
		56	hasəp pramm ^u y
		17	dāp- pram-pi:
		38	samsəp prambay
		104	m ^u y rəy buən មួយរយបួន

Beispiel: *Wir sind jetzt in 2012. Letztes Jahr (c^hnam mun) war 2011, und im nächsten Jahr (c^hnam kra^uy) wird 2013 sein.*

jetzt (gerade) 'eyleu (nih) តឺឡូវ នេះ (Tasten: ២ I L U v T V)

'e = តឺ wird mit der ២-Taste geschrieben. តឺ ist ein "anderer Vokal" I,3

2011 = pi: poan- dāp-m^uy ពីរពាន់ ដប់មួយ

2012 = pi: poan-dāp-pi: ពីរពាន់ ដប់ពីរ

2013 = pi: poan-dāp-bay ពីរពាន់ ដប់បី

2014 = pi: poan-dāp-buən ពីរពាន់ ដប់បួន

Können Sie mir helfen? tae (ta:) neak cuəy k^hñom ba:n tee? តើ អ្នក ជួយ ខ្ញុំ បាន ទេ?